

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Obdo/6/2020
Identifikačné číslo spisu:	7116226073
Dátum vydania rozhodnutia:	25.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Beáta Miničová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:7116226073.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Beaty Miničovej a členiek JUDr. Ivany Izakovičovej a Mgr. Sone Pekarčíkovej v spore žalobcu: RS-4, s. r. o., so sídlom Priemyselná 10, 821 09 Bratislava, IČO: 36 867 390, zastúpeného advokátskou kanceláriou POLÁČEK & PARTNERS s. r. o., so sídlom Hurbanovo nám. 1, 811 06 Bratislava - mestská časť Staré Mesto, IČO: 50 568 124, v mene ktorej koná Mgr. Pavol Poláček, ako advokát a konateľ, proti žalovanému: Východoslovenská distribučná, a.s., so sídlom Mlynská 31, 042 91 Košice, IČO: 36 599 361, zastúpenému advokátskou kanceláriou KVASŇOVSKÝ & PARTNERS | ADVOKÁTI s.r.o., so sídlom Dunajská 32, 811 08 Bratislava - mestská časť Staré Mesto, IČO: 51 003 848, v mene ktorej koná JUDr. Miloš Kvasňovský, ako advokát a konateľ, o zaplatenie 72 303,48 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 32Cb/149/2016, na dovolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 21. februára 2019, č. k. 2Cob/190/2018-626, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 21. februára 2019, č. k. 2Cob/190/2018-626, a rozsudok Okresného súdu Košice I zo dňa 17. apríla 2018, č. k. 32Cb/149/2016-407, z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súde Košice I na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 17. apríla 2018, č. k. 32Cb/149/2016-407, uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 72 303,48 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 60 252,90 eur od 8. októbra 2016 do zaplatenia, s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 12 050,58 eur od 23. januára 2018 do zaplatenia, to všetko do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku, v prevyšujúcej časti konanie zastavil a uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy konania v plnom rozsahu, výška ktorých bude špecifikovaná samostatným uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom po právoplatnosti tohto rozsudku. Návrh žalovaného na prerušenie konania zamietol.

2. V konaní pred súdom prvej inštancie žalobca tvrdil, že je výrobcom elektriny pripojeným do distribučnej sústavy žalovaného a prevádzkovateľom zariadenia na výrobu elektriny s celkovým inštalovaným výkonom 743,04 kW, nachádzajúcim sa v k. ú. N. na pozemku s parcelou č. XXXX/X,

XXXX/X, XXXX/XX, XXXX/XX, XXXX/XX, XXXX/XX, XXXX/XX a žalovaný je prevádzkovateľom distribučnej sústavy, do ktorej je pripojený žalobca. Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej len „Úrad“) dňa 11. júla 2013 vydal Výhlášku č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike (ďalej len „Výhláška“). Výhláška pre výrobcov elektriny zaviedla novú platbu za prístup do distribučnej sústavy (tzv. G-komponent), ktorá sa uplatňuje od 1. januára 2014 (ďalej len „platba za prístup“). V zmysle Výhlášky mal každý výrobca elektriny o distribučnej sústavy žalovaného (t. j. prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy) povinnosť uhrádzať platbu za prístup, a to aj vtedy, keď žiaden prístup do distribučnej sústavy nevyužíval, resp. aj vtedy, ak neuzatvoril žiadnu zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny (ďalej len „zmluva o prístupe“). Výška platby za prístup do distribučnej sústavy sa určuje prostredníctvom cenového rozhodnutia Úradu, a to z hodnoty 12-mesačnej rezervovanej kapacity. Takéto cenové rozhodnutie vydáva Úrad pre každý kalendárny rok. Dňa 21. novembra 2013 vydal Úrad cenové rozhodnutie č. 0015/2014/E; dňa 27. novembra 2014 vydal cenové rozhodnutie č. 0008/2015/E; dňa 27. novembra 2015 vydal cenové rozhodnutie č. 0010/2016/E, ktorým stanovil 12-mesačnú rezervovanú kapacitu na celý rok 2014, 2015 a 2016, pričom za uvedené roky bola Úradom stanovená 12-mesačná rezervovaná kapacita v rovnakej výške 5.872,6 €/MW/mesiac. Na základe uvedeného žalovaný vystavil žalobcovi za roky 2014 - 2016 na mesačnej báze faktúry ako platbu za prístup, ktoré boli zo strany žalobcu riadne uhradené. Žalobca trval na tom, že konanie žalovaného, ktorý požaduje úhradu platby za prístup do distribučnej sústavy od žalobcu za nedôvodné a protiprávne. Na vyplatenie predmetnej platby podľa žalobcu neexistuje na strane žalovaného žiaden zmluvný ani zákonný dôvod. Žalobca zdôraznil, že so žalovaným nikdy neuzatvoril žiadnu zmluvu o prístupe a celý čas mu bola platba za prístup fakturovaná len na základe ustanovenia Výhlášky, a to bez akéhokoľvek zmluvného základu. Podľa žalobcu došlo úhradou predmetných faktúr (platba za prístup) k vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného, keďže došlo k plneniu, hoci na to nebol žiadny právny dôvod. Na základe uvedeného sa žalobca podanou žalobou domáhal vydania bezdôvodného obohatenia.

3. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žaloba žalobcu je skutkovo a právne dôvodná. Za preukázané bez akýchkoľvek pochybností mal súd prvej inštancie, že medzi žalobcom a žalovaným nebola na dané obdobie uzavretá „Zmluva o prístupe“ v zmysle zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike (ďalej aj ako „zákon o energetike“). Zo Zmluvy o dodávke elektriny, prevzatí zodpovednosti za odchýlku a doplatku uzatvorenej dňa 19. novembra 2014 medzi žalobcom, žalovaným a odberateľom, ktorej uzavretie nebolo medzi stranami sporu sporné, podľa súdu prvej inštancie nepochybne vyplýva, že sa nejednalo o zmluvu o prístupe. Zo Zmluvy o pripojení žiadateľa o pripojenie do distribučnej sústavy č. zmluvy MZ_ZoP/2011/100 uzavretej medzi žalobcom a žalovaným, okresný súd zistil, že žalovaný ako prevádzkovateľ distribučnej siete sa zaviazal pripojiť zariadenie žiadateľa do distribučnej sústavy a umožniť dodávku elektriny do sústavy.

4. Po stotožnení sa s názorom žalobcu súd prvej inštancie uviedol, že žalobca pre splnenie svojich povinností výrobcu elektriny nepotreboval prístup do distribučnej sústavy žalovaného a nemal dôvod využívať túto sústavu. Podľa Zmluvy o dodávke elektriny, prevzatí zodpovednosti za odchýlku a doplatku uzatvorenej dňa 19. novembra 2014 žalobca dodával elektrinu odberateľovi, žalovanému, kedy dodávka bola splnená prechodom elektriny určeným meradlom v odovzdávacom mieste výrobcu (teda žalobcu).

5. Súd prvej inštancie v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia poukázal na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 22. júna 2016, č. k. PL. ÚS 17/2014-132, (ďalej aj ako „nález Ústavného súdu SR“) z ktorého vyplýva, že povinnosť výrobcov elektriny uhrádzať platbu za prístup do distribučnej sústavy vzniká v zmysle zákona č. 251/2012 Z. z. výlučne na základe uzatvorenej zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy s prevádzkovateľom distribučnej sústavy, a pokiaľ dotknutá časť ustanovenia § 26 ods. 23 Výhlášky ukladala výrobcovi elektriny povinnosť hradiť platbu za prístup do distribučnej sústavy aj v prípade, že zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy s prevádzkovateľom distribučnej sústavy uzatvorenú nemali, išlo o povinnosť nad rámec povinností zakotvených pre výrobcov elektriny v zákone č. 251/2012 Z. z., čo do platenia poplatkov (cien) za prístup do distribučných sústav, ako aj nad rámec zákonného splnomocnenia pre Úrad v zmysle zákona č.

250/2012 Z. z. upraviť platby výrobcov elektriny za prístup do distribučných sústav.

6. Vzhľadom na konštatovanie nesúladu ust. § 26 ods. 23 Vyhlášky o cenovej regulácii s ústavnými normami v Náleze Ústavného súdu SR, súd prvej inštancie uzavrel, že pre výrobcov elektriny, ktorí nemajú uzatvorenú s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy (čo podľa výsledkov vykonaného dokazovania je aj prípad žalobcu), právny dôvod platby za prístup do distribučnej sústavy zaplatenej žalobcom v postavení výrobcu elektriny za fakturačné obdobia kalendárnych mesiacov rokov 2014 - 2016 spolu v sume 72 303,48 eur odpadol.

7. Pri zohľadnení záverov a účinkov nálezu Ústavného súdu SR, relevantnej právnej úpravy a existujúcich zmluvných vzťahov medzi žalobcom ako výrobcom a odberateľom elektriny a žalovaným ako prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy, resp. medzi žalobcom ako výrobcom a odberateľom elektriny a žalovaným ako dodávateľom elektriny, súd prvej inštancie žalobe žalobcu v časti o zaplatenie sumy 72 303,48 eur titulom nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré na strane žalovaného vzniklo prijatím plnenia z právneho dôvodu, ktorý odpadol, vyhovel. Za preukázaný mal súd prvej inštancie aj nárok žalobcu na zaplatenie príslušných úrokov z omeškania.

8. Krajský súd v Košiciach, ako súd odvolací, na odvolanie žalovaného, napadnutým rozsudkom zo dňa 21. februára 2019, č. k. 2Cob/190/2018-626, rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti vo výroku I. a III. potvrdil s tým, že odmietol odvolanie proti výroku, ktorým súd návrh na prerušenie konania zamietol a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

9. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s právnym záverom súdu prvej inštancie uvedeným v odôvodnení napadnutého rozsudku, ktorý posúdil ako správny a spĺňajúci všetky požiadavky podľa ust. § 220 ods. 2 C. s. p., v ktorom sa súd prvej inštancie správne a presvedčivo argumentačne vysporiadal so skutkovým stavom i právnym posúdením veci (§ 387 ods. 2 C. s. p.).

10. Odvolacie námietky vyhodnotil odvolací súd ako polemiku žalovaného so zisteným skutkovým stavom a naň nadväzujúcim právnym názorom súdu prvej inštancie. Odvolací súd upozornil na skutočnosť, že nestotožnenie sa žalovaného so skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a s právnymi závermi na strane druhej, nezakladá sama o sebe dôvodnosť odvolania. S námietkou žalovaného týkajúcou sa nevykonania navrhovaných dôkazov súdom prvej inštancie, čím tento neúplne zistil skutkový stav, sa odvolací súd nestotožnil. Odvolací súd v tejto súvislosti zhodne so súdom prvej inštancie mal za to, že v priebehu konania bolo bez akýchkoľvek pochybností preukázané, že žalobcom uplatnený nárok je po právnej stránke dôvodný, ktorá skutočnosť vyplynula zo skutkových tvrdení uvedených v žalobe, ako aj ostatných podaní žalobcu, či jeho prednesov na pojednávaní. Na doplnenie odvolací súd uviedol, že súd v civilnom procese nie je viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 185 ods. 1 C. s. p.) a nie strán sporu.

11. Odvolací súd skonštatoval, že pre rozhodnutie vo veci samej bolo podstatné posúdenie otázky, či sa žalobca oprávnene domáha vrátenia už uhradených platieb za prístup do distribučnej sústavy. To, že žalobca uhradil faktúry za prístup do distribučnej siete nebolo medzi stranami sporné, rovnako ako ani to, že medzi stranami nebola uzatvorená zmluva o prístupe do distribučnej siete žalovaného.

12. Žalovaným vytýkané nesprávne právne posúdenie odvolací súd nevzhliadol ako dôvodné, pretože súd prvej inštancie správne vyložil ust. § 451 Občianskeho zákonníka. Na doplnenie odvolací súd zdôraznil, že napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkové zistenia súvisiace s uplatneným nárokom žalobcu. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 72 303,48 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 60 252,90 eur od 8. októbra 2016 do zaplatenia, s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 12 050,58 eur od 23. januára 2018 do zaplatenia, to všetko do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku a vo výroku o

náhrade trov konania podľa § 387 ods. 1 a 2 C. s. p. potvrdil.

13. Vzhľadom na to, že odvolanie proti výroku, ktorým súd zamietol návrh na prerušenie konania nie je prípustné, odvolací súd odvolanie žalovaného v tejto časti odmietol.

14. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj ako „dovolateľ“) prostredníctvom svojho právneho zástupcu dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnil tým, že mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (ust. § 420 písm. f/ C. s. p.) a jedná sa o rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.), a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.).

15. Žalovaný v dovolaní tvrdil nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu a odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie, keď sa tieto nevysporiadali s argumentáciou žalovaného prezentovanou v priebehu doterajšieho konania ohľadom výkladu pojmu „prístup do sústavy“ a zákonných ustanovení s tým súvisiacich, vrátane poukázania na európske právne predpisy a právneho názoru Súdneho dvora Európskej únie. Rovnako podľa dovolateľa konajúce súdy nezohľadnili argumentáciu žalovaného o existencii konkludentnej zmluvy o prístupe ako právnom titule pohľadávok žalovaného, o reálnom využívaní distribučnej sústavy žalovaného zo strany žalobcu. Bez náležitého odôvodnenia mal podľa dovolateľa zostať aj záväzkový vzťah z titulu bezdôvodného obohatenia sa žalobcu na úkor žalovaného užívaním distribučnej sústavy bez právneho dôvodu, v prípade neexistencie iného právneho titulu.

16. Odvolací súd sa v odôvodnení napadnutého rozsudku žiadnym spôsobom nevenoval námietkam žalovaného a argumentom žalovaného týkajúcim výkladu pojmu „prístup do sústavy“ a výkladu § 2 písm. a/ bod 12.2 zákona o energetike, ani výkladu § 26 ods. 5 zákona o energetike a § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike. Argumenty žalovaného týkajúce sa právneho titulu užívania distribučnej sústavy žalobcom a vzniku pohľadávok žalovaného voči žalobcovi, dovolateľ považuje za kľúčové pre správne posúdenie skutkového stavu, správnu aplikáciu správnej právnej normy, správnu interpretáciu dotknutých noriem, a teda aj na rozhodnutie vo veci samej. Rovnako sa odvolací súd nevenoval dostatočne ani zdôvodneniu svojho rozhodnutia a prezentovaniu úvah, akými k svojmu rozhodnutiu dospel. Z uvedeného dôvodu považuje dovolateľ odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v spojení s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie za nedostatočné.

17. Pre formulovanie akýchkoľvek záverov o (ne)potrebnosti prístupu žalobcu do distribučnej sústavy žalovaného, ako aj záverov o (ne)využívaní distribučnej sústavy žalovaného zo strany žalobcu, dovolateľ považuje za nevyhnutné zaoberať sa výkladom pojmu „prístup do sústavy“ a výkladom jeho legálnej definície, obzvlášť v prípade, ak obe strany sporu poskytujú jeho diametrálne odlišný výklad.

18. Z odôvodnenia v napadnutom rozsudku nie je zrejmé, akými úvahami sa odvolací súd riadil pri utváraní záveru o nepotrebnosti prístupu do distribučnej sústavy pre žalobcu v postavení výrobcu, nevyužívaní prístupu do distribučnej sústavy zo strany žalobcu, neexistencii právneho titulu vzniku pohľadávok žalovaného a oprávnenosti pohľadávok žalobcu z titulu bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 ods. 2 OZ. Uvedené nedostatky videl dovolateľ aj v rozhodnutí súdu prvej inštancie.

19. Vzhľadom k uvedenému dovolateľ vyslovil, že odvolací súd postupoval pri rozhodovaní v predmetnej veci nedôsledne, ktorá skutočnosť mala za následok, že napadnuté rozhodnutie je neodôvodnené, nepreskúmateľné a arbitrárne. Dôvod prípustnosti dovolania v zmysle ust. § 420 písm. f/ C. s. p. tak považoval dovolateľ za daný.

20. Dovolateľ v rámci dovolania tvrdil nesprávne právne posúdenie uskutočnené konajúcimi súdmi, a to v nasledovných právnych otázkach, od vyriešenia ktorých záviselo napadnuté rozhodnutie :

I. Otázka nesprávnej interpretácie pojmu „prístup do sústavy“ a ust. § 2 písm. a/ bod 12.2. zákona o energetike. (ust. § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.)

II. Otázka právneho posúdenia skutkového stavu a , výkladu ust. § 25 ods. 6 zákona o energetike, výkladu ust. § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike a existencie zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy v konkludentnej forme. (ust. § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.) Pre prípad, ak by odvolací súd dospel k záveru o neexistencii zmluvy o prístupe, ktorý by bol založený len na nedostatku jej písomnej formy, dovolateľ uviedol aj dovolací dôvod podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.

III. Otázka právneho posúdenia skutkového stavu a neexistencia bezdôvodného obohatenia žalovaného. (ust. § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.) Vzhľadom na synalagmatickosť a vzájomnú prepojenosť práv a povinností strán sporu, bol dovolateľ toho názoru, že priznaním plnenia žalobcovi z titulu bezdôvodného obohatenia bez zohľadnenia tomu zodpovedajúcich práv žalovaného vyplývajúcich z toho istého záväzkovoprávneho vzťahu, sa odvolací súd dostal tiež do rozporu s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu v otázke vzájomnej reštitučnej povinnosti, čo založilo dôvod prípustnosti dovolania v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.

IV. Otázka neexistencie zväčšenia majetku na strane žalovaného za obdobie 06/2016 - 01/2017. (ust. § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.)

V. Otázka oddelenia práva na prístup a práva na uzatvorenie zmluvy o prístupe. (ust. § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.)

VI. Otázka posúdenia hmotnoprávnych účinkov derogačného nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky. (ust. § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.)

21. Vo vzťahu k prvej právnej otázke týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia a nesprávnej interpretácie pojmu „prístup do sústavy“ a ustanovenia § 2 písm. a/ bod 12.2. zákona o energetike dovolateľ uviedol, že rozhodujúcou otázkou pre posúdenie existencie vzájomných práv a povinností strán sporu a s tým súvisiacej existencie synalagmatického záväzkovoprávneho vzťahu medzi stranami sporu bola interpretácia pojmu „prístup do sústavy“. Keďže sa výkladom tohto pojmu, ako ani výkladom legálnej definície obsiahnutej v ust. § 2 písm. a/ bod 12.2. zákona o energetike, § 26 ods. 5 zákona o energetike ani § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike dovolací súd v čase podania tohto dovolania vo svojej rozhodovacej praxi ešte nezaoberal, dovolateľ považoval dovolanie v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. za prípustné.

22. V tejto súvislosti dovolateľ bol toho názoru, že sa odvolací súd, ani súd prvej inštancie s touto kľúčovou otázkou nezaoberali, resp. sa k nej nevyjadrili. Z konštatovania súdu prvej inštancie o nepotrebnosti prístupu a neužívaní distribučnej sústavy žalobcom v bode 83. rozsudku, s ktorým sa odvolací súd stotožnil, dovolateľ vyhodnotil, že odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie sa stotožnili s právnym názorom žalobcu a ním prezentovaným výkladom pojmu „prístup do sústavy“ a jeho legálnej definície obsiahnutej v ustanovení § 2 písm. a/ bod 12.2. zákona o energetike, spájajúcim prístup do sústavy s distribúciou. Bez bližšieho odôvodnenia úvah dovolacieho súdu, ani súdu prvej inštancie dovolateľ mal za daný dovolací dôvod podľa ust. § 420 písm. f/ C. s. p., pretože sa mohol len domnievať o smere úvah konajúcich súdov. Závery vyslovené súdom prvej inštancie, ako aj odvolacím súdom dovolateľ považuje za nesprávne, právne nesúladné, bez zohľadnenia vôle zákonodarcu pri tvorbe legálnej definície pojmu „prístup do sústavy“ ďalších súvisiacich ustanovení zákona o energetike.

23. Za potrebné považoval dovolateľ poukázať na legálnu definíciu pojmu „prístup do sústavy“, ktorá je obsiahnutá v § 2 písm. a/ ods. 12.2 zákona o energetike, v zmysle ktorej sa prístupom do sústavy alebo do siete v žalovanom období rozumelo právo využívať distribučnú sústavu v rozsahu zmluvne dohodnutej distribučnej kapacity. V súvislosti s citovaným zákonným ustanovením vzniká otázka, čo sa rozumie užívaním distribučnej sústavy vo forme prístupu.

24. Dovolať trvá na tom, že užívaním distribučnej sústavy žalovaného vo forme prístupu v zmysle ust. § 2 písm. a/ ods. 12.2 zákona o energetike je potrebné rozumieť už samotné právo výrobcu dodávať vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy žalovaného. Nie je možné považovať za správny názor, z ktorého zrejme vychádzal aj odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie, že užívaním distribučnej sústavy sa rozumie až samotná distribúcia elektriny distribučnou sústavou ďalším užívateľom distribučnej sústavy a

že bez distribúcie nemôže k užívaniu distribučnej sústavy dochádzať.

25. Na podporu správnosti svojho názoru dovolateľ poukázal na novelu zákona o energetike č. 309/2018 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa zákon č. 309/2009 Z. z., o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „novela“), ktorá priamo odstraňuje výkladové rozpory pojmu „prístup do sústavy“ a spresňuje samotnú legálnu definíciu tohto pojmu. V zmysle znenia novely sa prístupom do distribučnej sústavy rozumie právo využívať distribučnú sústavu v rozsahu zmluvne dohodnutej distribučnej kapacity a ak ide o výrobcu elektriny, prístupom do distribučnej sústavy sa rozumie právo dodávať vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy.

26. S výkladom pojmu „prístup do sústavy“, ktorý by okrem práva na prístup do sústavy zahŕňal aj distribúciu, s odkazom na pôvodné znenie zákona o energetike účinné v žalovanom období, dovolateľ vyjadril nesúhlas. Ust. § 27 ods. 1 zákona o energetike v znení účinnom v žalovanom období zakotvuje právo žalobcu uzatvoriť zmluvu o prístupe, a teda podľa dovolateľa priznáva žalobcovi právo na prístup do sústavy, avšak medzi právami žalobcu, ako výrobcu elektriny, nie je upravené právo na distribúciu elektriny. Dovolateľ poukázal aj na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-239/07 vo veci Sabatauskas a iní, ktorého závery boli potvrdené aj vo veci C-492/14.

27. Vzhľadom na uvedené dovolateľ považuje za správne vykladať pojem „prístup do sústavy“ ako právo užívať distribučnú sústavu, kedy prístup zabezpečuje predpoklad pre užívateľov pripojených do distribučnej sústavy na dodávku elektriny do sústavy alebo odber elektriny zo sústavy. Zákon o energetike tak na žiadnom mieste svojho paragrafového znenia v znení v žalovanom období, ani dôvodovej správe, nespája prístup s distribúciou tak, že by existencia distribúcie musela byť nevyhnutnou podmienkou prístupu.

28. Pojem „prístup do sústavy“ je potrebné považovať podľa dovolateľa za pojem obsahovo širší ako pojem „distribúcia“ a tieto pojmy nie je možné stotožňovať. Z povahy oboch pojmov je zrejmé, že samotná existencia prístupu je nevyhnutným predpokladom tak distribúcie ako aj akéhokoľvek iného spôsobu využívania distribučnej sústavy, či už v podobe dodávky elektriny do sústavy alebo odberu elektriny zo sústavy.

29. Dovolateľ sa nestotožnil s opačným právnym názorom vysloveným odvolacím súdom a súdom prvej inštancie, podľa ktorého samotná distribúcia je predpokladom existencie prístupu do sústavy, resp. že by prístup bez distribúcie neexistoval a že bez distribúcie by užívateľ distribučnej sústavy distribučnú sústavu neužíval. Takýto výklad nevyplyva zo žiadneho zákonného ustanovenia, nie je podporený ani európskou judikatúrou a rovnako nie je v súlade s právnym názorom a výkladom Ministerstva hospodárstva SR, právnym názorom Krajského súdu v Bratislave, Okresného súdu Bratislava I a rovnako ani vôľou a zámerom zákonodarcu.

30. Prístup a distribúciu považuje dovolateľ za dve samostatné navzájom oddelené faktické kategórie, ktorá skutočnosť vyplýva aj z ich legálnych definícií obsiahnutých v zákone o energetike, pričom každá z nich môže byť predmetom samostatnej dohody medzi stranami sporu, alebo tieto môžu byť súčasťou jednej a tej istej dohody. V tejto súvislosti dovolateľ poukázal na rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo dňa 10. apríla 2019, sp. zn. 28Cb/185/2014, (ďalej aj ako „rozsudok Okresného súdu Bratislava I“), v ktorom bolo skonštatované, že novelou nedochádza k zavedeniu nových pojmov, ani nových práv a povinností, ale jedná sa len o explicitné vyjadrenie toho, čo doterajšia právna úprava vyjadrovala len implicitne.

31. V prípade úpravy legálnej definície pojmu „prístup do sústavy“ novelou dovolateľ trvá na tom, že sa nejedná o úpravu novú, ale len o spresnenie a precizovanie existujúcej právnej úpravy z dôvodu odstránenia existujúcich výkladových rozporov a nezrovnalostí spôsobujúcich vznik práve takého druhu sporov, aký je predmetom konania vo veci samej.

32. Okresný súd Bratislava I v rozsudku ďalej správne konštatoval, že: „Z dôvodovej správy vyplýva, že doterajšia úprava mala implicitne ustanovovať, že náležitosťou zmluvy o prístupe a distribúcii nemusí byť aj distribúcia elektriny dohodnutá ako predmet zmluvy, ak túto službu výrobca nevyužíva.“

33. Zo znenia ust. § 2 písm. a/ bod 12.2 zákona o energetike vyplýva, že „prístupom do distribučnej sústavy“ sa rozumie právo využívať distribučnú sústavu. Ak teda je zariadenie žalobcu fyzicky pripojené do distribučnej sústavy takým spôsobom, že má zabezpečenú možnosť dodávať elektrinu do distribučnej sústavy dochádza zo strany žalobcu k využívaniu sústavy.

34. V rámci svojej argumentácie dovolateľ upozornil, že podľa právneho názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky vysloveného v náleze zo dňa 22. júna 2016, sp. zn. PL. ÚS 17/2014, na ktorý odvolací súd, aj súd prvej inštancie odkazujú vo svojich odôvodneniach (ďalej aj ako „nález Ústavného súdu PL. ÚS 17/2014“), je „prístup do regionálnej distribučnej sústavy“ v bode 21.1 daného nálezu ako právo „vpúšťať“ do distribučnej sústavy výrobcom vyrobenú elektrinu na účely jej prenosu k odberateľom, resp. iným účastníkom trhu. Ani z uvedenej formulácie výkladu pojmu „prístup“ nie je možné vyvodiť, že distribúcia je priamo súčasťou prístupu. Formalistický výklad pojmu „prístup do sústavy“, ku ktorému sa priklonil odvolací súd spolu so súdom prvej inštancie, je preto podľa dovolateľa nesprávny a nemá oporu v platnej legislatíve, ani v technickom skutkovom stave.

35. Vo vzťahu k druhej právnej otázke týkajúcej správneho právneho posúdenia náležitostí a formy dohody o prístupe pre účely právneho vzťahu výrobcu a prevádzkovateľa distribučnej sústavy pri výrobe elektriny a jej dodávke do distribučnej sústavy, dovolateľ vyslovil potrebu posúdenia existencie zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy uzatvorenej konkludentným konaním strán sporu úzko spojenú s interpretáciou § 26 ods. 5 zákona o energetike a § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike, ktorá otázka taktiež nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu v čase podania tohto dovolania, vyriešená, čo podporuje prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

36. Dovolateľ zastáva názor, že v dôsledku nesprávnej interpretácie ustanovenia § 2 písm. a/ bod 12.2 zákona o energetike, ako aj nesprávnej interpretácie § 26 ods. 5 a § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike, odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie zo správnych skutkových záverov vyvodili nesprávne právne závery v otázke existencie vzájomných plnení strán sporu a s tým súvisiacej otázke právneho titulu žalobcom uhrádzaných a následne žalovaným započítavaných platieb. Uvedené tak malo za následok nesprávne právne posúdenie otázky (ne)existencie zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy uzatvorenej konkludentným konaním strán sporu. Závery odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie o neexistencii zmluvy o prístupe považuje dovolateľ za nesprávne s tým, že tieto nezodpovedajú zistenému skutkovému stavu, ani vzájomnému aktívnemu konaniu oboch strán sporu v žalovanom období. Dovolateľ má za to, že aj vzhľadom na neexistenciu bližšieho odôvodnenia tohto právneho názoru trpí rozsudok odvolacieho súdu vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

37. Konajúce súdy zhodne dospeli k záveru, že medzi žalobcom a žalovaným nebola na dané obdobie uzavretá „Zmluva o prístupe“ v zmysle zákona o energetike. Dovolateľ sa domnieva, že súdy pri formovaní uvedeného záveru vychádzali zrejme len zo samotnej skutočnosti o neexistencii zmluvy o prístupe medzi stranami sporu v písomnej forme a z nesprávneho výkladu § 2 písm. a/ bod 12.2 zákona o energetike, § 26 ods. 5 zákona o energetike a § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike. K tomuto dovolateľ uviedol, že nedostatok písomnej formy zmluvy o prístupe nemá za následok jej neplatnosť, pretože zmluva o prístupe mohla v žalovanom období vzniknúť aj zo vzájomného konania oboch strán sporu je zrejme, že konkludentná zmluva vznikla a musela v žalovanom období existovať.

38. Ak by bol záver odvolacieho súdu o neexistencii zmluvy o prístupe založený len na nedostatku jej písomnej formy, dostal by sa odvolací súd takýmto svojim právnym posúdením teda aj do rozporu s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, čím by bol podľa dovolateľa založený tiež dôvod prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. V tejto súvislosti dovolateľ upriamil pozornosť na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 6Cdo/200/2010, podľa ktorého: „Nedostatok písomnej formy nájomnej zmluvy nemá za následok jej neplatnosť (§ 686 ods. 1 § 40 ods.

1 Občianskeho zákonníka); nájomná zmluva môže vzniknúť aj ústne, prípadne i mlčky.”

39. Svoju argumentáciu dovolateľ oprel o skutočnosť, že zákon o energetike a ani Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 17/2014 nevyžadovali v žalovanom období obligatórnu písomnú formu uzatvorenia zmluvy o prístupe a zo žiadneho ustanovenia zákona o energetike v žalovanom období, ani zo žiadneho bodu odôvodnenia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 17/2014 nevyplýva tvrdenie žalobcu, že by zmluva o prístupe mala byť uzatvorená výlučne v písomnej forme a že konkludentne uzatvorená zmluva o prístupe by mala byť neplatná. Obligatórnu písomnú formu zmluvy o prístupe, ako aj ďalších zákonom o energetike upravených zmluvných typov zaviedla až novela zákona o energetike s účinnosťou od 1. januára 2019.

40. Skutočnosť, že zmluva o prístupe bola v žalovanom období medzi stranami sporu v konkludentnej forme uzatvorená, je preukázaná (i) samotným užívaním distribučnej sústavy žalovaného žalobcom a prístupu žalobcu do nej, (ii) umožnením prístupu a užívania distribučnej sústavy zo strany žalovaného vrátane zabezpečovania prevádzkyschopnosti a stability distribučnej sústavy, ako aj ďalších povinností žalovaného s tým spojených ako prejav vôle žalovaného a (iii) dobrovoľnými úhradami žalobcu za prístup. Dovolateľ kládol dôraz na aktívne komisívne konanie oboch strán sporu.

41. Žalobca, ktorý reálne dodáva vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy žalovaného, má nesporne záujem, aby táto bola zo strany žalovaného alebo ním povereného subjektu odoberaná, a teda má z daného uhla pohľadu postavenie dodávateľa. Z uvedeného je zrejmé, že ak žalobca do sústavy elektrinu vyrobenú vo svojom zariadení prostredníctvom distribučnej sústavy žalovaného dodáva a žalovaný túto odoberá, musí vzhľadom na dobrovoľné aktívne plnenie vzájomných povinností strán sporu, zmluva o prístupe do distribučnej sústavy medzi žalobcom a žalovaným minimálne v konkludentnej forme existovať, inak by sa jednalo o užívanie distribučnej sústavy žalovaného zo strany žalobcu bez právneho základu.

42. Medzi stranami sporu je nesporné, že žalobca je výrobcom elektriny, ktorý dodáva vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy žalovaného ako prevádzkovateľa distribučnej sústavy. Výrobné zariadenie žalobcu je k tejto distribučnej sústave žalovaného pripojené na základe zmluvy o pripojení, v zmysle ktorej došlo k fyzickému pripojeniu zariadenia žalobcu do distribučnej sústavy žalovaného za dohodnutý jednorazový poplatok za pripojenie.

43. Medzi stranami sporu je ďalej nesporné, že žalobca v zmysle uzatvorenej zmluvy o dodávke elektriny, ktorá je súčasťou súdneho spisu, dodáva vyrobenú elektrinu žalovanému, pričom je v súvislosti s dodávkou elektriny potrebné zdôrazniť, že žalobca vyrobenú elektrinu žalovanému nevie dopraviť inak, ako jej vpustením do distribučnej sústavy žalovaného. Inými slovami, bez prístupu, teda bez využívania distribučnej sústavy, nemožno vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy dodávať.

44. Dovolateľ zdôraznil, že žalobca ako výrobca elektriny z obnoviteľných zdrojov energie mal a naďalej má možnosť vyrábať elektrinu a realizovať svoju podnikateľskú činnosť bez využitia distribučnej sústavy žalovaného prostredníctvom priameho vedenia iným odberateľom elektriny, kedy by jeho zariadenie bolo elektricky a mechanicky oddelené od distribučnej sústavy žalovaného.

45. Pri realizácii dodávky vyrobenej elektriny žalobcom žalovanému musí dochádzať nevyhnutne k využívaniu distribučnej sústavy žalovaného, inak by žalobca nemohol svoj zmluvný záväzok voči žalovanému realizovať. Z uvedeného je zrejmé, že žalobca prístup do distribučnej sústavy jednoznačne využíva a potrebuje. Prístup do sústavy je spoplatnenou službou žalovaného, preto je v súlade s dobrými mravmi, aby žalobca za poskytovanie takejto služby žalovanému platil, čo žalobca počas takmer celého žalovaného obdobia až do zverejnenia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 17/2014 aj dobrovoľne robil. Za potrebné dovolateľ považoval opakovane zdôrazniť, že ani samotný Ústavný súd Slovenskej republiky neviaže prístup na distribúciu a v bode 21.1., ako aj v bode 21.5. svojho nálezu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 viaže platbu za prístup do distribučnej sústavy na existenciu zmluvy o prístupe medzi stranami sporu. Nepomenúva túto zmluvu aj širším pojmom obsahujúcim

distribúciu.

46. Je zrejmé, že žalobca ako výrobca elektriny vpúšťa ním vyrobenú elektrinu v jeho výrobnom zariadení do distribučnej sústavy a žalovaný ako jeho zmluvný odberateľ následne dodáva túto elektrinu ďalej koncovým odberateľom. Žalobcom dodaná elektrina nemizne v odovzdávacom mieste, ale sa ďalej prenáša distribučnou sústavou žalovaného k iným účastníkom trhu s elektrinou. Zo strany žalobcu nesporne dochádza k využívaniu distribučnej sústavy žalovaného, a to práve na plnenie svojho predmetu podnikania a dosahovanie s tým súvisiaceho zisku. Je preto nevyhnutné, aby žalobca za užívanie takejto služby žalovanému platil.

47. Právny dôvod pohľadávok žalovaného v žalovanom období existoval a naďalej existuje a týmto je konkludentný záväzkovoprávny vzťah sporových strán vzniknutý užívaním distribučnej sústavy žalovaného a služieb s tým spojených a úhradami platieb, a to bez ohľadu, či tento bude zo strany všeobecných súdov posúdený ako zmluvný vzťah v zmysle konkludentnej zmluvy o prístupe a distribúcii v zmysle § 26 ods. 5 zákona o energetike, konkludentnej zmluvy o prístupe v zmysle § 27 ods. 1 zákona o energetike, konkludentnej inomínatnej zmluvy v zmysle § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka alebo ako vzťah bezdôvodného obohatenia sa v zmysle § 457 alebo § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Žalovanému tak vzniká oprávnený nárok na protiplnenie za užívanie distribučnej sústavy žalobcom vrátane služieb s tým súvisiacich, z ktorého dôvodu nemohlo na strane žalovaného dôjsť k bezdôvodnému obohateniu sa na úkor žalobcu.

48. Vo vzťahu k tretej právnej otázke, týkajúcej sa právneho posúdenia vzájomnej synalagmatickej previazanosti plnení oboch strán sporu s prihliadnutím na odplatnosť žalovaným žalobcovi poskytovanej služby prístupu do distribučnej sústavy žalovaného a aplikovateľnosti inštitútu bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 a nasl. OZ v prípade užívania distribučnej sústavy žalovaného zo strany žalobcu bez právneho dôvodu, dovolateľ uviedol, že táto nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ustálené vyriešená, čo odôvodňuje prípustnosť dovolania podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

49. S otázkou existencie a platnosti zmluvy o prístupe uzatvorenej v konkludentnej forme nevyhnutne podľa dovolateľa súvisí otázka interpretácie ust. § 26 ods. 5 zákona o energetike a ust. § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike, ktorá zo strany dovolacieho súdu nebola v čase podania tohto dovolania riešená, a ktorá vzhľadom na formulované závery v napadnutom rozsudku odvolacieho súdu nebola zo strany všeobecných súdov správne právne posúdená. Zmluvu o prístupe bez ohľadu na jej právnu formu považuje dovolateľ za relevantný právny titul, a to s ohľadom na užívanie prístupu zo strany žalobcu ako výrobcu a z dôvodu úhrad platieb za prístup do sústavy žalobcom žalovanému ako prevádzkovateľovi distribučnej sústavy.

50. V dovolaní žalovaný uviedol, že v konaní došlo aj k nesprávnemu právnemu posúdeniu skutkového stavu, pretože k bezdôvodnému obohateniu na strane žalovaného nedošlo. V dôsledku nesprávnej interpretácie ust. § 2 písm. a/ bod 12.2, ust. § 26 ods. 5 a ust. § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike, dospel odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie zo zisteného skutkového stavu podľa dovolateľa k nesprávnym právnym záverom a nesprávnemu právnemu posúdeniu zisteného skutkového stavu vo vzťahu k právnemu titulu žalobcom uplatneného nároku a k aplikácii nesprávnej právnej normy.

51. Nesúhlas dovolateľ vyjadril s posúdením uskutočneným odvolacím súdom, ako aj súdom prvej inštancie v tom, že k vzniku pohľadávok žalobcom uplatnených z titulu bezdôvodného obohatenia došlo plnením výlučne na základe ust. § 26 ods. 23 vyhlášky č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike (ďalej len „vyhláška o cenovej regulácii“), ktoré ustanovenie vyhlášky o cenovej regulácii bolo nálezom Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 17/2014 v časti „a to aj v prípade, ak takýto výrobca elektriny nemá s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny“ vyhlásené za nesúladné s čl. 13 ods. 1 písm. a/ v spojení s čl. I ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 123 Ústavy Slovenskej republiky a v spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Takéto právne posúdenie skutkového stavu všeobecnými súdmi dovolateľ namieta a nepovažuje ho za správne.

52. Užívanie distribučnej sústavy žalobcom v podobe prístupu a prijímanie odplaty za toto užívanie žalovaným považuje dovolateľ za dve navzájom prepojené synalagmatické práva strán sporu, ktorým zodpovedajú rovnako prepojené synalagmatické povinnosti strán sporu v podobe povinnosti žalovaného umožniť žalobcovi prístup do distribučnej sústavy a povinnosti žalobcu uhrádzať žalovanému za umožnenie realizácie jeho práva na prístup do sústavy primeranú odplatu.

53. Vzhľadom ku skutočnosti, že plnenia zo záväzkového vzťahu medzi stranami sporu boli poskytované nielen zo strany žalobcu žalovanému (v podobe úhrad odplaty za prístup do sústavy), ale tiež zo strany žalovaného žalobcovi (v podobe umožnenia realizácie práva na prístup do sústavy, a teda umožnenia užívania distribučnej sústavy žalovaného žalobcovi), bolo zo strany všeobecných súdov nevyhnutné vysporiadať sa nie len s otázkou následkov (ne)existencie právneho dôvodu žalobcom poskytovaných plnení, ale tiež s otázkou následkov (ne)existencie právneho dôvodu žalovaným poskytovaných a žalobcom prijímaných a užívaných protiplnení. Neexistenciou právneho titulu v podobe zmluvy o prístupe by došlo k vzniku bezdôvodného obohatenia nie len na strane žalobcu, ale tiež na strane žalovaného v podobe protihodnoty za poskytnuté užívacie práva k distribučnej sústave žalovaného.

54. Keďže konajúce súdy dospeli k nesprávnym právnym záverom o nevyužívaní distribučnej sústavy žalovaného zo strany žalobcu, a teda o neposkytovaní plnenia v podobe prístupu do distribučnej sústavy žalovaným žalobcovi, nesprávne na zistený skutkový stav aplikovali právnu normu § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka namiesto aplikácie ust. § 457 Občianskeho zákonníka, ktorým nesprávnym právnym posúdením sa dostali do rozporu s ustálenou judikatúrou Najvyššieho súdu SR.

55. Inými slovami, vzhľadom na synalagmatickosť a vzájomnú prepojenosť práv a povinností strán sporu, dovolateľ vyjadril názor, že priznaním plnenia žalobcovi z titulu bezdôvodného obohatenia bez zohľadnenia tomu zodpovedajúcich práv žalovaného vyplývajúcich z toho istého záväzkovoprávneho vzťahu, sa odvolací súd dostal tiež do rozporu s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu v otázke vzájomnej reštitučnej povinnosti, čo je spôsobilé vytvoriť tiež dôvod prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.

56. Vo vzťahu k štvrtej právnej otázke týkajúcej sa zväčšenia majetku na strane žalovaného za obdobie 06/2016 - 01/2017 ako základnej podstatnej obsahovej náležitosti inštitútu bezdôvodného obohatenia, dovolateľ kladol dôraz na to, že na strane žalovaného k žiadnemu zväčšeniu majetku v rozhodnom období nedošlo. Nakoľko žalobca žalovanému žiadne faktúry dobrovoľne neuhrádzal, žalovaný od žalobcu neobdržal za žalované obdobie 06/2016 - 01/2017 žiadne plnenie, ktorým by sa zväčšil majetok žalovaného a ktorým by mohlo vzniknúť akékoľvek obohatenie na jeho strane. Za týchto okolností dovolateľ vyslovil názor, že nie je dôvod, aby žalovaný žalobcovi vracal plnenia, ktoré mu zo strany žalobcu neboli poskytnuté. Na podporu tohto svojho názoru o predpoklade obohatenia pre vznik záväzkovoprávneho vzťahu z titulu bezdôvodného obohatenia, dovolateľ poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 28. mája 2012, sp. zn. 7Cdo/117/2011. Kvôli absencii základného znaku bezdôvodného obohatenia dovolateľ trval na tom, že nemožno vzájomný vzťah medzi žalobcom a žalovaným subsumovať pod inštitút bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného. V tejto súvislosti dovolateľ upozornil, že k zániku pohľadávok žalovaného za dotknuté obdobie nedošlo v dôsledku ich splnenia zo strany žalobcu, ale v dôsledku ich započítania s pohľadávkami žalobcu voči žalovanému, ktoré započítanie je platné a účinné.

57. Žalobou uplatnený nárok žalobcu za obdobie 06/2016 - 01/2017 vyplýva zo záväzkovoprávneho vzťahu strán sporu z titulu písomne uzatvorenej Zmluvy o dodávke elektriny, prevzatí zodpovednosti za odchýlku a doplatku zo dňa 19. novembra 2014, ktorá je súčasťou súdneho spisu, preto vzhľadom na subsidiaritu inštitútu bezdôvodného obohatenia uplatňovaného v ustálenej judikatúre Najvyššieho súdu SR ako ultima ratio za predpokladu, že požadované plnenie nie je možné dosiahnuť z iného právneho titulu, nemohol právny vzťah z titulu bezdôvodného obohatenia za obdobie 06/2016 - 01/2017 vzniknúť.

58. Vychádzajúc zo skutkových okolností predmetného sporu dovolateľ dospel k názoru, že zo strany

odvolacieho súdu, ako ani súdu prvej inštancie nebola dodržaná subsidiarita inštitútu bezdôvodného obohatenia a takéto právne posúdenie právneho titulu žalobcom uplatneného žalobného nároku nie je správne, čím sa odvolací súd dostal tiež do rozporu s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu v otázke subsidiarity možnosti uplatnenia inštitútu bezdôvodného obohatenia, čo je spôsobilé vytvoriť tiež dôvod prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.

59. Vo vzťahu k piatej právnej otázke týkajúcej sa oddelenia práva na prístup a práva na uzatvorenie zmluvy o prístupe dovolateľ považoval za daný dovolací dôvod podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. Nesprávnou interpretáciou ust. § 2 písm. a/ bod 12.2 zákona o energetike a odkazom na nález Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 17/2014, konajúce súdy posúdili uzatvorenie zmluvy o prístupe ako fakultatívnu možnosť žalobcu, a nie jeho povinnosť. Dovolateľ dôraz kládol na to, že právo na prístup do distribučnej sústavy a právo uzatvoriť zmluvu o prístupe nie je možné od seba oddeľovať ako dve samostatné navzájom nezávislé práva. Uzatvorenie zmluvy o prístupe predstavuje podľa dovolateľa len právny základ, podľa ktorého následne dôjde k umožneniu prístupu výrobcu do distribučnej sústavy.

60. Za potrebné považoval dovolateľ uviesť, že žalobca dodáva a v celom žalovanom období dodával vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy žalovaného, čím sa rozhodol realizovať svoje právo na prístup do distribučnej sústavy. Vzhľadom na komisiálne konanie oboch strán sporu, dovolateľ zotrval na tom, že medzi zmluvnými stranami zmluva o prístupe v konkludentnej forme je uzatvorená a tvorí právny základ jednak pre žalobcom realizovaný prístup do distribučnej sústavy žalovaného a jednak pre úhrady platieb za prístup do distribučnej sústavy žalovaného. V prípade, ak všeobecné súdy popierajú existenciu akejkoľvek zmluvy o prístupe, znamená to, že neexistuje právny základ, na ktorého podklade žalobca svoj prístup do distribučnej sústavy realizuje a v celom žalovanom období realizoval, čím sa žalobca bezdôvodne obohacuje a aj v celom žalovanom období sa bezdôvodne obohacoval na úkor žalovaného.

61. Na podporu svojho tvrdenia o práve na prístup do distribučnej sústavy a práve na uzatvorenie zmluvy o prístupe ako navzájom súvisiacich právach, ktoré nie je možné od seba oddeliť, dovolateľ upriamil pozornosť na samotnú legálnu definíciu pojmu prístup do distribučnej sústavy obsiahnutej v ust. § 2 ods. 2.12 zákona o energetike, ktorý výslovne zakotvuje, že účastník na trhu s elektrinou má právo na prístup do sústavy na základe zmluvy, t. j. z u vedeného je teda zrejmé, že v prípade, ak výrobca prístup do sústavy využíva, je povinný mať uzatvorenú zmluvu o prístupe do sústavy. Právo na uzatvorenie zmluvy o prístupe sa v takomto prípade mení na povinnosť výrobcu.

62. Ak odvolací súd a rovnako aj súd prvej inštancie, bez bližšieho odôvodnenia ich úvahy, popierajú existenciu akéhokoľvek titulu, ktorý by oprávňoval žalobcu na užívanie distribučnej sústavy žalovaného, dovolateľ dospel k záveru, že distribučná sústava žalovaného bola zo strany žalobcu užívaná bez právneho dôvodu. Preto právnym dôvodom pre žalovaným prijaté platby musí byť záväzkovoprávny vzťah z titulu bezdôvodného obohatenia sa žalobcu na úkor žalovaného v zmysle § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka, a to užívaním distribučnej sústavy žalovaného bez existujúceho právneho titulu. Na doplnenie dovolateľ poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Cdo/52/2005, a judikatúru Najvyššieho súdu ČR.

63. Vo vzťahu k šiestej právnej otázke ohľadom posúdenia hmotnoprávných účinkov derogačného nálezu Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 17/2014, dovolateľ uviedol, že vzhľadom na to, že odvolací súd dospel k záveru o ust. § 26 ods. 23 Výhlášky ako právnom titule žalobcom realizovaných úhrad bez ďalšieho zaoberania sa plneniami poskytovanými v žalovanom období žalovaným žalobcovi, bolo podľa dovolateľa povinnosťou odvolacieho súdu zaoberať sa právnym posúdením hmotnoprávných účinkov derogačného Nálezu Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 17/2014. Uvedenú právnu otázku považuje dovolateľ za otázku, ktorá nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu v čase podania tohto dovolania ešte vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.).

64. Úvahy, akými sa odvolací súd a rovnako aj súd prvej inštancie riadili pri konštatovaní účinkov derogačného Nálezu Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 17/2014, vzhľadom na ich absenciu v texte

napadnutého rozsudku, bolo podľa dovolateľa možné len dedukovať. V dôsledku čoho má dovolateľ za to, že napadnutý rozsudok trpí vadou zmätočnosti a nepreskúmateľnosti v zmysle ust. § 420 C. s. p.

65. Konajúce sudy podľa dovolateľa dospeli k nesprávnemu právnemu názoru o účinkoch Nálezu Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 17/2014, ex tunc s odkazom na zjednocujúce stanovisko Ústavného súdu SR, sp. zn. PLz. ÚS 1/06. Za správny dovolateľ považuje právny názor, podľa ktorého v prípade povinností, ktoré boli v čase vydania derogačného Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 17/2014, už splnené, či už nútene alebo dobrovoľne, sa týchto účinky derogačného Nálezu Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 17/2014, nedotýkajú.

66. Dovolať upriamil pozornosť na uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 4/2018, ktorým boli priznané derogačnému Nálezu Ústavného súdu SR prioritne účinky ex nunc. Uvedené nepovažuje dovolateľ za odporujúce zjednocujúcemu stanovisku pléna Ústavného súdu SR, sp. zn. PLz. 1/06, práve naopak, pretože zjednocujúce stanovisko takéto účinky derogačného nálezu samo predpokladá. Na rozdiel od daného prípadu v zjednocujúcom stanovisku boli posudzované prípady neuzavretých vzťahov medzi stranami sporu, kde plnenie medzi zmluvnými stranami ešte nebolo poskytnuté, ale naopak k plneniu podľa zrušenej právnej úpravy malo dôjsť až v budúcnosti, teda v čase, keď už táto nebola účinná. Z uvedeného dôvodu boli sudy povinné aplikovať na sporné konania novú právu úpravu, účinnú v čase budúceho plnenia.

67. V závere dovolateľ navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spolu s rozhodnutím súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Alternatívne dovolateľ navrhol, aby dovolací súd žalobu zamietol.

68. Žalobca v písomnom vyjadrení k dovolaniu (č. l. 749 a nasl. spisu), dovolaciemu súdu navrhol, aby dovolanie žalovaného proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu odmietol (prípadne zamietol) a priznal mu plnú náhradu trov dovolacieho konania.

69. Podľa žalobcu je prípustnosť dovolania podľa ust. § 420 písm. f/ C. s. p. vylúčená, pretože sú rozsudky konajúcich súdov riadne odôvodnené, pričom nedostatočné odôvodnenie nezakladá bez ďalšieho zmätočnosť napadnutých rozhodnutí a prípustnosť dovolania. Námietky dovolateľa voči odôvodneniu rozsudkov tak nie sú podľa žalobcu spôsobilé založiť prípustnosť dovolania podľa 420 písm. f/ C. s. p.

70. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. uplatneným žalovaným žalobca uviedol, že dovolateľ si v tejto časti dovolania nesplnil svoju zákonnú povinnosť jasne stanoviť otázku zásadného právneho významu, z ktorého dôvodu nie je prípustné. Pokiaľ podľa dovolateľa odvolací súd v napadnutom rozhodnutí nesprávne vyriešil právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi nebola riešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.), žalobca upozornil, že z obsahu dovolania musí byť zrejmé, o ktorú konkrétnu právnu otázku ide. Dovolať však uvedenú povinnosť opakovane vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. nesplnil. Napriek rozsiahlosti dovolania žalovaného žalobca mal za to, že z neho nevyplýva, resp. nie je možné jasne definovať, ako mali sudy správne jednotlivé námietky žalovaného posúdiť a vyriešiť.

71. K otázke hmotnoprávných účinkov derogačného Nálezu Ústavného súdu SR žalobca zdôraznil, že táto už bola Najvyšším súdom SR riešená, preto prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. nie je daná. Správnosť záverov súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu potvrdzuje ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu, konkrétne rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, pod sp. zn. 1Obdo/4/2006, 2Obdo/6/2009, 2Obdo/20/2009, 1Obdo/8/2006, 4Obdo/28/2008, 1Obdo/12/2006. Z uvedených rozhodnutí Najvyššieho súdu SR vyplýva, že v prípade, ak neexistuje právoplatné rozhodnutie vo veci, všeobecný súd nemôže aplikovať neústavnú právnu úpravu. Hmotnoprávne účinky derogačného nálezu Ústavného súdu sú v takomto prípade ex tunc. Dôraz kladol žalobca na to, že v prejednávanej veci sa rieši vrátenie platieb za prístup, ktoré boli uhrádzané alebo započítané na základe neústavnej časti vyhlášky. Platbám za prístup do distribučnej sústavy nepredchádzalo žiadne konanie

(alebo posudzovanie) ani vydanie rozhodnutia, ktorým by bol žalobca viazaný. Výrobcovia elektriny museli uhrádzať platbu za prístup priamo ex lege, z titulu neústavnej vyhlášky. K žiadnemu „právoplatnému“ uzavretiu skutkového stavu nedošlo, a to ani rozhodnutím súdu, ani rozhodnutím iného orgánu verejnej moci.

72. Žalobca trvá na tom, že so žalovaným nikdy neuzatvoril zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny podľa § 26 ods. 5 zákona o energetike. Z uvedeného dôvodu tak, nie je možné, aby žalovaný preukázal existenciu predmetnej zmluvy, a to ani v konkludentnej forme, preto nemôže byť preukázaná ani oprávnenosť platby vyberanej na jej základe. Vzhľadom na podstatnú časť argumentácie dovolaťľa žalobca zdôraznil, že „prístup do sústavy“ je niečo iné ako „pripojenie do sústavy“. Výrobca, ktorý je pripojený do sústavy a dodáva (vpúšťa) do nej elektrinu, službu prístupu vôbec nemusí využívať. Výrobca by prístup využíval len vtedy, ak by jeho elektrina po vpustení/dodaní do distribučnej sústavy v mieste A bola následne prepravená (distribúovaná) do miesta B, a teda inému subjektu. Žalobca však elektrinu len vpustí do sústavy v mieste A (v odovzdávacom mieste) a následne s touto elektrinou už nakladá distribučná spoločnosť (resp. spoločnosť, ktorú distribučná spoločnosť poverí). Po vpustení elektriny do distribučnej sústavy už nad ňou žalobca nemá žiadnu moc. Napokon, vpustená elektrina sa stáva už vlastníctvom dovolaťľa (resp. subjektu, ktorého dovolaťľ poveril na výkup elektriny). Vzhľadom na vyššie uvedené žalobca nesúhlasí s argumentáciou dovolaťľa o „užívaní sústavy“ žalobcom ako právnym dôvodom pre uhrádzanie platby za prístup. Nakoľko žalobca nikdy neprejavil vôľu uzatvoriť zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny s dovolaťľom, povinnosť žalovaného neoprávnene vybrať platby vrátiť bola podľa žalobcu odvolacím súdom správne uložená. Na doplnenie žalobca uviedol, že za pripojenie do distribučnej sústavy a na zabezpečenie potrebnej kapacity v distribučnej sústave na pripojenie každý výrobca riadne zaplatil jednorazový poplatok - ide o tzv. pripojovací poplatok.

73. Tvrdenie dovolaťľa, že Nález Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 17/2014, má účinky „ex nunc“, považuje žalobca za nesprávne a tendenčné, pretože odpoveď na otázku účinkov derogačného nálezu už dalo jasne zjednocujúce stanovisko Ústavného súdu SR, sp. zn. PLz. ÚS 1/06, v zmysle ktorého hmotnoprávne účinky nálezu v právoplatne neskončených veciach nastávajú „ex tunc“. Na právne vzťahy založené neústavnou právnou úpravou sa má podľa žalobcu nazeráť z hľadiska ochrany vlastníckeho práva žalobcu, ktorá ochrana musí mať v zmysle judikatúry Ústavného súdu prednosť pred ochranou vzťahov, ktoré vzišli z aplikácie neústavnej normy. Napriek tomu, že sa dovolaťľ snaží navodiť dojem, že zjednocujúce stanovisko Ústavného súdu SR, sp. zn. PLz. ÚS 1/06, nie je potrebné rešpektovať, žalobca zdôraznil jeho záväznosť pre všetky súdy bez ohľadu na inštanciu. Síce dovolaťľ svoju argumentáciu opiera aj o novšie uznesenie Ústavného súdu SR, PL. ÚS 4/2018, ale žalobca apeloval na to, že sa v ňom rieši úplne odlišný právny a skutkový stav.

74. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podal včas žalovaný, v neprospech ktorého bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpený podľa § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je dôvodné a napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie je potrebné zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a rozhodnutie.

75. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu. Výnimočnosti tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti v Civilnom sporovom poriadku.

76. Podľa ustanovenia § 419 C. s. p., proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Z citovaného ustanovenia expressis verbis vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže dovolacie konanie uskutočniť, patrí do výlučnej právomoci odvolacieho súdu. V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd bude rozhodovať o

naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v § 421 ods. 1 C. s. p. (rovnako aj I. ÚS 438/2017).

77. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania podľa ust. § 420 písm. f/ C. s. p., podľa ktorého mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie je ďalej odôvodnené § 421 ods. 1 C. s. p., teda tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola doposiaľ vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.).

78. Podľa § 420 C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

79. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 C. s. p., rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 C. s. p.). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 C. s. p., má viazanosť odvolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

80. Podľa § 428 C. s. p., dovolateľ musí v dovolaní popri všeobecných náležitostiach podania uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

81. Podľa § 431 ods. 1 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

82. Podľa § 432 ods. 1 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (ods. 2).

83. V posudzovanom prípade dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

84. Relevantné znaky, ktoré charakterizujú procesnú vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. sú - zásah súdu do práva na spravodlivý súdny proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva. Právo na spravodlivý súdny proces predstavuje možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov. Vyššie citované ustanovenie § 420 písm. f/ C. s. p. zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením

práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia sa rozumie nesprávny (vadný) procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymykajú zákonnému, ale aj ústavnému procesno-právnomu rámcu a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky.

85. Vády v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. videl dovolateľ v tom, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a rovnako ani rozhodnutie súdu prvej inštancie nie sú dostatočne odôvodnené, pretože sa v nich konajúce súdy nevysporiadali s argumentáciou žalovaného týkajúcou sa výkladu pojmu „prístup do sústavy“ a zákonných ustanovení s tým súvisiacich, vrátane poukázania na európske právne predpisy a právneho názoru Súdneho dvora Európskej únie. Rovnako sa tento nedostatok podľa dovolateľa premietol v tom, že konajúce súdy nezohľadnili argumentáciu žalovaného o existencii konkludentnej zmluvy o prístupe ako právnom titule pohľadávok žalovaného, o reálnom využívaní distribučnej sústavy žalovaného zo strany žalobcu. Vzhľadom na uvedené sú rozhodnutia všeobecných súdov nepreskúmateľné a arbitrárne.

86. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania okrem ust. § 420 písm. f/ C. s. p. aj z ust. § 421 ods. 1 C. s. p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.), a právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/).

87. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 C. s. p., rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 C. s. p.). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 C. s. p., má viazanosť odvolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

88. Vzhľadom na obsah dovolania, sa dovolací súd v prvom rade zameral na dovolací dôvod vyvedený z § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., kedy je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 08.06.2017, sp. zn. 3Cdo/52/2017). Dovolateľ je teda povinný v dovolaní jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1 C. s. p., zakladá jeho prípustnosť. Ak v dovolaní absentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania (rovnako aj uznesenie Najvyššieho súdu SR z 26. septembra 2017, sp. zn. 1Cdo/206/2016, bod 16).

89. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. predpokladá, že právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016, dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti, doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Zároveň platí, že právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca (kľúčová) pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritorne rozhodnutie, a ani akademické otázky, ktoré nemajú vôbec súvis s rozhodovaným sporom.

90. Ak dovolací súd má riešiť právnu otázku, ktorou sa dovolací súd ešte nezaoberal, tak v zmysle vyššie citovaných ustanovení je povinnosťou dovolateľa ako procesnej strany a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd a b) uviesť, ako mala byť táto

otázka správne vyriešená (viď uznesenie NS SR z 22. februára 2018, sp. zn. 3Cdo/146/2017). Úlohou dovolacieho súdu preto bolo najskôr posúdiť, či ide o otázku, ktorú dovolací súd doposiaľ ešte neriešil. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky nie sú známe žiadne rozhodnutia alebo stanoviská NS SR ako súdu dovolacieho, ktoré by dovolateľom vymedzenú právnu otázku v minulosti vyriešili. Z obsahu vyjadrenia žalobcu k dovolaniu vyplýva, že ani táto strana sporu netvrdí, že by takáto rozhodovacia prax už existovala. Dovolací súd preto konštatuje, že ohľadom dovolateľom vymedzenej právnej otázky v čase podania dovolania nedošlo k vytvoreniu a ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. So zreteľom na obsah dovolania a z neho vyplývajúceho nastolenia právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je procesne prípustné.

91. V posudzovanom spore je podľa názoru dovolacieho súdu relevantná (kľúčová) otázka týkajúca sa právneho posúdenia existencie zmluvného vzťahu (zmluvy o pripojení) medzi žalobcom ako výrobcou elektriny a žalovaným ako prevádzkovateľom distribučnej sústavy, do ktorej je žalobca pripojený (existencie konkludentnej dohody o prístupe), s ohľadom na ustanovenie § 96 zákona č. 251/2012 Z. z., v právnom posúdení zmluvy o prístupe do sústavy podľa ustanovenia § 27 ods. 1 písm. b/ zákona č. 251/2012 Z. z., v spojení s príslušnými ustanoveniami tohto zákona a vyhlášky č. 221/2013 Z. z., ktorá nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená, čím je založená prípustnosť podaného dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

92. Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že o dovolaní podanom z vyššie uvedeného nesprávneho právneho posúdenia rozhodol Najvyšší súd SR dňa 20. novembra 2019 vo veci sp. zn. 3Obdo/18/2019, dňa 19. februára 2020 vo veci sp. zn. 1Obdo/18/2019, dňa 30. apríla 2020 vo veci sp. zn. 2Obdo/15/2019, dňa 5. marca 2020 vo veci sp. zn. 1Obdo/13/2019, dňa 28. júla 2022 vo veci sp. zn. 5Obdo/48/2020, dňa 19. augusta 2022 vo veci sp. zn. 4Obdo/51/2020, t. j. po podaní dovolania dňa 30. mája 2019, kedy ešte nebola dovolateľom nastolená otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Z tohto dôvodu dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalovaného je podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., procesne prípustné. Dovolací súd sa stotožňuje s právnym posúdením vysloveným vo vyššie uvedených rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR a nevidí dôvod sa od neho odchýliť.

93. V týchto dovolaciach konaniach vedených pred Najvyšším súdom SR boli vydané rozhodnutia v obdobných veciach, tzn. súdne konania boli vedené na základe žalôb výrobcov elektrickej energie smerujúcich voči sťažovateľovi o vydanie bezdôvodného obohatenia - sumy zodpovedajúcej žalovaným vyúčtovanej platbe za prístup do distribučnej sústavy výrobcou elektriny na základe ust. § 26 ods. 23 Vyhlášky. Týmito rozhodnutiami dovolacie senáty zrušili rozhodnutia súdov nižšej inštancie, ktorými bol žalovaný (prevádzkovateľ distribučnej sústavy) zaviazaný na plnenie. Tieto rozhodnutia boli podrobené aj ústavnoprávnemu prieskumu, kde Ústavný súd SR odmietol uznesením zo dňa 24. marca 2022, č. k. III. ÚS 167/2022-25, sťažnosti sťažovateľov (výrobcov elektrickej energie) ako zjavne neopodstatnené.

94. Zo skutkového stavu zisteného súdmi nižšej inštancie je nesporné, že zmluva o pripojení uzatvorená medzi žalobcom a dovolateľom zo dňa 1. júna 2011 (č. l. 179 - 180 spisu), ktorá založila vzájomný právny vzťah medzi stranami sporu, vznikla za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z., ktorý zákon vo svojich ustanoveniach upravoval práva a povinnosti subjektov pôsobiacich na trhu s elektrinou, ako aj obsahoval definíciu jednotlivých pojmov, ktoré zákonodarca v predmetnom predpise použil.

95. Dovolací súd zároveň uvádza, že platnosť právneho úkonu možno posudzovať s ohľadom na okolnosti, existujúce v čase jeho uskutočnenia. A teda, ak právny úkon, ktorý v čase jeho uskutočnenia zodpovedal všetkým zákonným požiadavkám a bol preto platný, sa v dôsledku skutočností, ktoré nastali po jeho vzniku nemôže stať dodatočne neplatným a naopak (rovnako aj 1MObdoV/16/2006). Pokiaľ ide o obsah právneho úkonu, ustanovenie § 35 ods. 2 OZ predpokladá, že o obsahu právneho úkonu môže vzniknúť pochybnosť z hľadiska jeho určitosti alebo zrozumiteľnosti, a pre tento prípad zákon formuluje výkladové pravidlá, ktoré ukládajú súdu povinnosť tieto pochybnosti odstrániť výkladom založeným na tom, že okrem jazykového vyjadrenia právneho úkonu slovne (nie len konkludentne podľa § 35 ods. 3 OZ) podrobiť skúmaniu i vôľu, resp. úmysel konajúcich osôb.

96. Podľa § 2 písm. a/ bod 23.2. zákona č. 656/2004 Z. z. sa prístupom do sústavy alebo do siete rozumie prístup na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny.

97. Podľa § 21 ods. 2 písm. a/ zákona č. 656/2004 Z. z. je výrobca elektriny povinný uzatvoriť zmluvu o prístupe a o pripojení k sústave s prevádzkovateľom sústavy.

98. Podľa § 24 ods. 2 zákona č. 656/2004 Z. z. je prevádzkovateľ distribučnej sústavy okrem iného povinný zabezpečiť spoľahlivé a bezpečné prevádzkovanie sústavy (písm. a/), zabezpečiť užívateľom distribučnej sústavy nediskriminačné podmienky na pripojenie k sústave (písm. b/), zabezpečiť prístup do sústavy na transparentnom a nediskriminačnom princípe s výnimkou plnenia povinností vo všeobecnom hospodárskom záujme (písm. c/) a uzatvoriť zmluvu o prístupe a zmluvu o pripojení k sústave, ak sú splnené technické a obchodné podmienky prístupu a pripojenia k sústave (písm. h/).

99. V nadväznosti na predmetnú úpravu je potrebné poukázať na prechodné ustanovenia obsiahnuté v zákone č. 251/2012 Z. z., keď podľa § 96 ods. 7 prvá veta zákona č. 251/2012 Z. z. zmluvy uzatvorené podľa doterajších predpisov zostávajú v platnosti. Uvedené sa týka aj zmluvy uzatvorenej medzi stranami sporu, ktorá bola dojednaná ešte za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z.

100. Netreba opomenúť, že právny rámec fungovania vnútorného trhu s elektrinou je upravený aj v práve Európskej únie. Na predmetnú skutočnosť súd prvej inštancie a ani odvolací súd vo svojich rozhodnutiach nereflektovali, hoci v zmysle čl. 7 ods. 2 druhá veta ústavy právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na smernicu Európskeho parlamentu a Rady č. 2009/72/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou (ďalej aj „smernica“). Predmetná smernica predpokladá zabezpečenie otvoreného prístupu na trh s elektrinou.

101. Podľa čl. 2 odsek 18 smernice pod pojmom „užívateľ sústavy“ sa rozumie fyzická alebo právnická osoba, ktorá dodáva elektrinu do prenosovej alebo distribučnej sústavy, alebo ktorej je elektrina z týchto sústav dodávaná.

102. Podľa čl. 32 ods. 1 smernice, členské štáty zabezpečia zavedenie systému pre prístup tretích strán do prenosových a distribučných sústav na základe uverejnených taríf platných pre všetkých oprávnených odberateľov a uplatňovaných objektívne a bez diskriminácie medzi užívateľmi sústavy. Členské štáty zabezpečia, aby tieto tarify alebo metodiky ich výpočtu boli pred nadobudnutím účinnosti schválené v súlade s článkom 37, a aby tieto tarify a metodiky - ak sú schvaľované iba metodiky - boli pred nadobudnutím účinnosti uverejnené.

103. Podľa čl. 32 ods. 2 smernice, prevádzkovateľ prenosovej alebo distribučnej sústavy môže odmietnuť prístup, ak chýba potrebná kapacita. Pre takéto odmietnutia sa musia uviesť náležité opodstatnené dôvody, najmä so zreteľom na článok 3 a založené na objektívnych a technicky a ekonomicky odôvodnených kritériách. Regulačné orgány, ak tak stanovia členské štáty, alebo členské štáty, zabezpečia, aby sa tieto kritériá dôsledne uplatňovali a aby užívateľ sústavy, ktorému bol odmietnutý prístup, mohol využiť postup na urovnanie sporu. V prípade odmietnutia prístupu regulačné orgány tiež zabezpečia, pokiaľ je to vhodné, aby prevádzkovateľ prenosovej alebo distribučnej sústavy poskytol príslušné informácie o opatreniach, ktoré budú potrebné pre posilnenie sústavy. Strane, ktorá o takéto informácie požiada, môže byť vyúčtovaný primeraný poplatok odrážajúci náklady na poskytnutie takýchto informácií.

104. Smernica priamo predpokladá a zaväzuje členské štáty zabezpečiť nediskriminačné tarify za prístup pre všetkých užívateľov distribučnej sústavy. Najvyšší súd preto zastáva názor, že v rámci posúdenia zmluvy o pripojení uzatvorenej medzi žalobcom a žalovaným za použitia zákona č. 656/2004 Z. z. je potrebné vychádzať aj zo smernice a v rámci interpretácie právnych noriem uplatniť eurokonformný výklad.

105. Podľa dovolacieho súdu platí, že žalovaný ako prevádzkovateľ regionálnej distribučnej sústavy bol podľa právnej úpravy účinnej v čase vzniku zmluvného vzťahu povinný, na základe zmluvy umožniť pripojenie a zároveň prístup do distribučnej sústavy všetkým výrobcom elektriny za rovnakých (nediskriminačných) podmienok. Bez existencie takéhoto zmluvného vzťahu vyžadovaného zákonom č. 656/2004 Z. z. nemohol mať výrobca elektriny prístup do distribučnej sústavy a nemohol byť ani do nej pripojený. Podľa zákona č. 656/2004 Z. z. nebolo možné, aby výrobca elektriny uzatvoril s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy zmluvu o pripojení do distribučnej sústavy bez toho, aby súčasne neuzatvoril aj zmluvu o prístupe (resp. aby táto zmluva nebola súčasťou zmluvy o pripojení). Bez uzatvorenia zmluvy o prístupe by nemohol výrobca elektriny pôsobiť na trhu s elektrinou, keďže by nespĺňal zákonnú podmienku vyplývajúcu z ustanovenia § 21 ods. 2 písm. a/ zákona č. 656/2004 Z. z. Žalobca musel rešpektovať zákonnú úpravu a splniť všetky podmienky stanovené zákonom č. 656/2004 Z. z. vrátane uzavretia zmluvy o prístupe a o pripojení k sústave so žalovaným ako prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy. Výrobca elektriny sa nemôže s úspechom brániť tvrdením, že jeho vôľou (resp. úmyslom) nebolo uzavrieť zmluvu o prístupe, keďže táto je obsiahnutá už v tom, že chcel ako výrobca pôsobiť na otvorenom trhu s elektrinou, s ktorým je spojené splnenie všetkých zákonných podmienok, resp. povinností.

106. Povinnosti prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy umožniť výrobcovi elektriny pripojenie a prístup do distribučnej sústavy na základe zmluvy o prístupe a o pripojení k sústave predpokladanej zákonom č. 656/2004 Z. z. (§ 21 ods. 2 písm. a/, § 24 ods. 2 písm. h/ daného zákona) zodpovedá právo prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy požadovať od výrobcu elektriny odplatu za túto poskytnutú službu, vrátane platby za prístup. Na tejto skutočnosti nemení nič ani zmena právnej úpravy obsiahnutá v zákone č. 251/2012 Z. z., ktorý upravuje niektoré zmluvné typy medzi subjektmi vykonávajúcimi činnosť na trhu s elektrinou odlišne od zákona č. 656/2004 Z. z. Pokiaľ zmluva, uzavretá podľa zákona č. 656/2004 Z. z., nie je v rozpore so zákonom č. 251/2012 Z. z., nebolo povinnosťou zmluvných strán uzavrieť novú zmluvu, keďže táto zostáva platná.

107. Na podporu správnosti vyššie uvedeného záveru dovolací súd považoval za potrebné upriamiť pozornosť na uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 24. marca 2022, sp. zn. III. ÚS 167/2022, do rozhodnutia ktorého dovolacie konanie bolo prerušené (ďalej aj ako „uznesenie Ústavného súdu SR“), z ktorého vyplýva, že: „Najvyšší súd SR v rozsahu dovolacej otázky opätovne právne posúdil právny vzťah medzi žalovanou a výrobcami elektriny, ktorý bol založený zmluvami o pripojení. Najvyšší súd hodnotil (i) predmet činnosti a podnikania sťažovateľov ako výrobcov elektriny, (ii) či sťažovatelia ako výrobcovia elektriny z podstaty svojej podnikateľskej činnosti potrebovali prístup do distribučnej sústavy, (iii) podmienky stanovené právnou úpravou účinnou v čase vzniku právneho vzťahu medzi stranami sporu, t. j. zákonom č. 656/2004 Z. z. Najvyšší súd dospel k záveru, že povinnosť výrobcu elektriny uzatvoriť zmluvu o prístupe a pripojení k sústave s prevádzkovateľom vyplývala z § 21 ods. 2 písm. a/ zákona č. 656/2004 Z. z. Po vyhodnotení týchto podstatných aspektov najvyšší súd dospel k záveru, že zmluva o prístupe do distribučnej sústavy bola súčasťou zmluvy o pripojení. Najvyšší súd tým nezasiahol do skutkového stavu, tak ako to tvrdia sťažovatelia v ústavných sťažnostiach. Najvyšší súd nevykonával žiadne nové dôkazy, ale zistený skutkový stav právne posúdil potom, ako vyložil právne normy obsiahnuté v zákone č. 656/2004 Z. z. To, že toto právne posúdenie je iné ako právne posúdenie okresného a krajského súdu, neznamená, že by išlo o zásah do týchto súdmi zisteného skutkového stavu. Argumentácia sťažovateľov je v tejto súvislosti nesprávna a vychádza z toho, že súdy všetkých inštancií skúmali vôľu sťažovateľov a žalovanej pri uzavretí kúpnej zmluvy. Tak tomu nebolo, keďže išlo o právne posúdenie nepochybne prejavenej vôle zúčastnených subjektov tak, ako bola zachytená v písomne uzavretých zmluvách. Časť argumentácie súdov, ktorá používala výrazy obsahujúce spojenia smerujúce k nezisteniu vôle strán, bola v podstate nadbytočná a prejavila sa v nej nedôslednosť súdov pri rozlíšení skutkovej a právnej otázky. V konaní nebolo sporné to, s akým obsahom boli medzi stranami uzavreté zmluvy, teda nešlo o skutkový spor. Spor bol výlučne o právnom posúdení týchto zmlúv, teda o tom, aké právne následky sa s takto uzavretými zmluvami vzhľadom na právnu úpravu spájali.“.

108. V bode 17. uznesenia Ústavný súd SR tiež konštatoval, že „neobstojí argumentácia sťažovateľov zdôrazňujúca nedostatočné odôvodnenie jeho rozhodnutí v tejto časti, podľa ktorej najvyšší súd zdôraznil potrebu eurokonformného výkladu, sám však žiaden neuskutočnil“. Následne ďalej uviedol, že „Najvyšší súd ustanovenie smernice parafrázoval tak, aby zvýraznil zmysel zákona, ktorý vykladal. Použitie tohto argumentačného nástroja neznamena, že najvyšší súd bol pri aplikácii zákona povinný vykonať eurokonformný výklad. To platí osobitne s ohľadom na to, že v argumentácii 7 sťažovateľov neboli obsiahnuté žiadne prvky, ktoré by viedli k tomu, že výklad najvyššieho súdu nie je v súlade s argumentačne využitou smernicou.“

109. V uznesení Ústavný súd SR v súvislosti s právnym posúdením uskutočneným Najvyšším súdom SR uviedol, že: „Výsledkom právneho posúdenia najvyššieho súdu bol záver o tom, že povinnosť výrobcu elektriny uzavrieť zmluvu o prístupe a pripojení k sústave s prevádzkovateľom vyplývala z § 21 ods. 2 písm. a) zákona č. 656/2004 Z. z. Po vyhodnotení týchto podstatných aspektov najvyšší súd dospel k záveru, že zmluva o prístupe do distribučnej sústavy bola súčasťou zmluvy o pripojení. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňujú, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutých uznesení. Tvrdenie sťažovateľov, že prístup do distribučnej sústavy nepotrebovali, pretože výrobca vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy len dodá - „vpustí“, vyznieva nepresvedčivo, keďže výrobou a následným predajom energie sa naplňa podstata podnikateľskej činnosti sťažovateľov. Sťažovatelia nepochybne nepotrebujú energiu do sústavy len tak bez jej ďalšieho využitia vpustiť.“.

110. Ďalej Ústavný súd SR v uznesení zdôraznil, že: „Najvyšší súd určil, podľa ktorého právneho predpisu sa právny vzťah medzi stranami bude posudzovať. Najvyšší súd primárne posudzoval právny vzťah medzi žalovanou a sťažovateľmi podľa zákona č. 656/2004 Z. z., pretože zmluva o pripojení bola medzi stranami uzavretá za účinnosti tohto zákona. Preto sa táto právna norma vzťahovala na celý právny vzťah medzi žalovanou a sťažovateľmi. Jeho ustanovenia boli relevantné pre právne posúdenie veci vrátane povinnosti uzavrieť zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy. Nič na tom nemení ani skutočnosť, že vyhláška, ktorá zaviedla povinnosť platby za prístup, nadobudla účinnosť neskôr a žalovaná začala vyberať platbu až začiatkom roka 2014. Rozhodujúcou skutočnosťou bolo to, či výrobca mal uzavretú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy. Právne posúdenie vzťahu medzi sťažovateľmi a žalovanou so záverom o tom, že medzi týmito stranami došlo k uzavretiu zmluvy o prístupe, má racionálny základ, preto nie je arbitrárny či svojvoľný. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06). Takéto vady však právne posúdenie právneho vzťahu medzi sťažovateľmi a žalovanou nevykazuje.“.

111. Ohľadom právnych záverov vyslovených v náleze Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 17/2014, v rámci svojho uznesenia Ústavný súd SR upozornil, že: „... právny záver o tom, že medzi stranami bola uzavretá zmluva o prístupe do distribučnej sústavy, sa právne závery nálezu ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/2014 na právny vzťah medzi sťažovateľmi a žalovanou nevzťahujú. Nález ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/2014 totiž dopadá len na právnu úpravu, no nie na vzťah strán založený zmluvou. To vylučuje rozpor namietaných uznesení s nálezom ústavného súdu o nesúlade časti vyhlášky. Rovnako nie je v rozpore s týmto nálezom ústavného súdu ani nález ústavného súdu 8 č. k. III. ÚS 257/2020 zo 14. decembra 2021, ktorého podstatou bolo konštatovanie podstatného skutkového omylu o čase vzniku zmluvného vzťahu, keď v dôsledku omylu krajský súd posúdil právny vzťah medzi stranami sporu podľa zákona č. 251/2012 Z. z., a nie zákona č. 656/2004 Z. z., čo malo vplyv na určenie právneho základu pre účtovanie platby za prístup.“.

112. Dovolací súd zároveň dáva do pozornosti aj nález Ústavného súdu SR zo dňa 14. decembra 2021, č. k. III. ÚS 257/2020-256 (ďalej aj ako „nález Ústavného súdu SR“). V bode 41. Nálezu Ústavný súd SR konštatoval omyl konajúcich súdov pokiaľ právny vzťah medzi výrobcou elektrickej energie a prevádzkovateľom distribučnej ústavy posudzovali podľa zákona č. 251/2012 Z. z., hoci na základe písomnej zmluvy o pripojení vznikol právny vzťah počas platnosti a účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z.

V bode 47. nálezu Ústavný súd SR uviedol, „že medzi sťažovateľom a žalobcami nebolo v konaní pred všeobecnými súdmi sporné, že žalobcovia ako výrobcovia elektriny dodávajú elektrinu do distribučnej sústavy a že distribúcia elektriny medzi sťažovateľom a žalobcami dojednaná nebola. V tomto smere v konečnom dôsledku nemožno úplne opomenúť ani zákon č. 309/2018 Z. z., ktorým s účinnosťou od 1. januára 2019 došlo k novelizácii zákona č. 251/2012 Z. z. V zmysle § 2 písm. a) bodu 12.2 zákona č. 251/2012 Z. z. účinného od 1. januára 2019 sa na účely tohto zákona rozumie všeobecne prístupom do sústavy alebo do siete prístup na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, pričom prístupom do distribučnej sústavy sa rozumie právo využívať distribučnú sústavu v rozsahu zmluvne dohodnutej distribučnej kapacity, a ak ide o výrobcu elektriny, prístupom do distribučnej sústavy sa rozumie právo dodávať vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy. Podľa § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z. účinného od 1. januára 2019 zmluvou o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny sa zaväzuje prevádzkovateľ distribučnej sústavy rezervovať distribučnú kapacitu, umožniť prístup do sústavy a v prípade účastníka trhu s elektrinou iného ako výrobcu elektriny aj prepraviť pre účastníka trhu s elektrinou množstvo elektriny výkonovo obmedzené výškou rezervovanej kapacity vrátane služieb spojených s používaním prenosovej sústavy a účastník trhu s elektrinou sa zaväzuje zaplatiť cenu za prístup a cenu za poskytnutie distribučných služieb a súvisiacich služieb.“

113. V bode 48. Nálezu Ústavný súd SR konštatoval, že „dôvodová správa k zákonu č. 309/2008 Z. z. okrem iného uvádza: „Spresňuje sa definícia prístupu do sústavy z dôvodu doterajšieho rôzneho výkladu tejto definície. Spresnenie sa týka výroby elektriny vo vzťahu k jej dodávaniu do sústavy tak, že dodávanie elektriny do sústavy sa viaže na prístup do sústavy.“, a tiež «Upresňuje sa zákonná definícia zmluvy o prístupe a distribúcii elektriny tak, aby bolo jednoznačne definované, že výrobca elektriny užíva legálne distribučnú sústavu, ak má uzatvorený zmluvný typ „zmluva o prístupe a distribúcii elektriny“, ktorá nemusí nutne obsahovať aj predmet zmluvy distribúciu elektriny, ak túto službu výrobca elektriny nevyužíva. Doterajšia definícia uvedená obsahovala len implicitne.» Novelizácia tak de facto nespochybňuje koncepciu právnej úpravy vymedzenej v minulosti v zákone č. 656/2004 Z. z., ktorý v jeho § 21 podmieňoval vznik práva výrobcu elektriny pripojiť zariadenie na výrobu elektriny k sústave splnením technických a obchodných podmienok prístupu a pripojenia do sústavy (v konaniach medzi sťažovateľom a žalobcami pred všeobecnými súdmi existencia pripojenia žalobcov do distribučnej sústavy spochybňovaná nebola, pozn.), ukladal výrobcovi elektrickej energie povinnosť uzatvoriť zmluvu o prístupe a o pripojení k sústave s prevádzkovateľom sústavy, nie však povinnosť dojednaná o distribúcii elektriny. Ústavný súd tiež pre úplnosť dodáva, že zákonom č. 309/2018 Z. z. [§ 27 ods. 2 písm. b) zákona č. 251/2012 Z. z. v znení účinnom od 1. januára 2019] došlo k zakotveniu povinnosti výrobcu elektriny uzatvoriť zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny s prevádzkovateľom sústavy, ak výrobca elektriny dodáva elektrinu do sústavy, teda obdobne, ako to bolo za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z., ktorý ustanovoval povinnosť výrobcu elektriny uzatvoriť zmluvu o prístupe a o pripojení do sústavy.“

114. V bode 49. Nálezu Ústavný súd SR uviedol, že: „Vo vzťahu k sťažnostnej námietke týkajúcej sa účinkov nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 ústavný súd konštatoval, že táto by bola významná za predpokladu, keby bol záver krajského súdu o neexistencii zmluvného základu pre účtovanie platby za prístup do distribučnej sústavy ústavne udržateľný, čo však vzhľadom na odôvodnenie tohto nálezu vo veciach sťažovateľa obsiahnuté v bodoch 42. a nasl. splnené nie je. Nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 totiž dopadá len na situácie, kde zmluvný základ pre účtovanie platby za prístup do distribučnej sústavy absentuje. Z uvedeného dôvodu sa ústavný súd predmetnou sťažnostnou námietkou osobitne nezaoberal.“

115. V bode 50. Nálezu Ústavný súd SR dospel k záveru, že „rozsudky krajského súdu vychádzajú z podstatného skutkového omylu o čase vzniku zmluvného vzťahu medzi sťažovateľom ako prevádzkovateľom distribučnej sústavy a žalobcami ako výrobcami elektriny, v dôsledku čoho krajský súd vec nesprávne právne posúdil, keď zmluvný vzťah, práva a povinnosti sťažovateľa a žalobcov, podmienky pre účtovanie platby za prístup do distribučnej sústavy primárne posudzoval podľa zákona č. 251/2012 Z. z. a nie zákona č. 656/2004 Z. z., čo malo vplyv na vyhodnotenie otázky existencie zmluvného právneho základu pre účtovanie platby za prístup do distribučnej sústavy sťažovateľom,

vyhodnotenie opodstatnenosti odvolaní sťažovateľa proti rozsudkom okresného súdu. Rozsudky krajského súdu sú preto z ústavnoprávneho hľadiska neudržateľné a týmto došlo k porušeniu sťažovateľovho práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.“

116. S ohľadom na vyššie uvedené súdy nižšej inštancie nesprávne aplikovali ustanovenie § 21 ods. 2 písm. a/ (ukladajúce výrobcovi elektriny povinnosť uzavrieť zmluvu o prístupe a o pripojení k sústave) v spojení s § 24 ods. 2 písm. h/ (ktoré ukladá rovnakú povinnosť prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy) zákona č. 656/2004 Z. z., ak vyslovili, že medzi stranami sporu nebola zmluva o prístupe uzatvorená. Jej existencia totiž podmieňovala oprávnenie žalobcu pôsobiť na otvorenom trhu s elektrinou ako výrobca elektriny. Zo skutkového stavu ustáleného súdmi nižšej inštancie pritom vyplýva, že žalobca pôsobil (a pôsobí) na trhu s elektrinou ako výrobca elektriny, a teda nepochybne pre výkon svojej podnikateľskej činnosti musel mať za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. so žalovaným ako prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe a o pripojení do distribučnej sústavy. Rozhodnutia súdov nižšej inštancie tak spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci, v dôsledku čoho je dovolanie aj dôvodné.

117. Ohľadom štvrtej právnej otázky, prípustnosť ktorej dovolateľ videl v ust. § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., k uvedenému dovolací súd poznamenáva, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Tento dôvod prípustnosti sa viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd v rozhodnutiach, ktoré boli zverejnené ako súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

118. Otázku nastolená dovolateľom, od vyriešenia ktorej malo závisieť rozhodnutie odvolacieho súdu, a od ktorej sa mal odvolací súd pri jej riešení odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, špecifikoval ako „neexistencia zväčšenia majetku na strane žalovaného za obdobie 06/2016 - 01/2017“. K takto nastolenej otázke najvyšší súd konštatuje, že na jej riešení odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie. Kľúčovou otázkou, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, bolo konštatovanie neexistencie dohody o prístupe medzi žalobcom a žalovaným, a s tým spojenej nedôvodnosti uhrádzania platieb za prístup žalovanému. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie na vyššie uvedených záveroch, možno preto uzavrieť, že takto žalobcom položená otázka nepredstavovala kľúčovú otázku, na základe ktorej by odvolací súd založil svoje rozhodnutie - nebola teda pre jeho právne závery otázkou podstatnou.

119. Vo vzťahu k piatej položenej právnej otázke v znení: „Otázka oddelenia práva na prístup a práva na uzatvorenie zmluvy o prístupe.“, dovolací súd uvádza, že táto bola v rámci vyššie uvedeného odôvodnenia vzťahujúceho sa ku kľúčovej právnej otázke už zodpovedaná.

120. K šiestej právnej otázke, prípustnosť ktorej vyvodzoval dovolateľ z ust. § 421 ods. 1 písm. b C. s. p. týkajúcej sa posúdenia hmotnoprávnych účinkov derogačného Nálezu ústavného súdu, uvádza dovolací súd, že ohľadom posúdenia účinkov Nálezu Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 17/2014, tento uviedol, že „ustanovenie § 26 ods. 23 v časti „a to aj v prípade, ak takýto výrobca elektriny nemá s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny“ Výhlášky ÚRSO č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike v znení neskorších predpisov, nie je v súlade s čl. 13 ods. 1 písm. a/ v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 123 ústavy a v spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“ Aj Ústavný súd SR v náleze (č. k. III. ÚS 257/2020-256) v bode 49. odôvodnenia skonštatoval, že Nález Ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 17/2014 dopadá len na situácie, kde zmluvný základ pre účtovanie platby za prístup do distribučnej sústavy absentuje. Zhodne aj v uznesení Ústavného súdu SR (č. k. III. ÚS 167/2022-250) bolo konštatované, v

bode 21., že právne závery Nálezu Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 17/2014 sa na právny vzťah medzi sťažovateľmi a žalovaným nevzťahujú, nakoľko bola uzavretá zmluva o prístupe do distribučnej sústavy, a teda Nález Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 17/2014 dopadá len na právnu úpravu, no nie na vzťah strán založený zmluvou.

121. S ohľadom na uvedené preto nález Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 17/2014, na rozhodovaný spor nedopadá, keďže pri správnej aplikácii ustanovení § 21 ods. 2 písm. a/ v spojení s § 24 ods. 2 písm. h/ zákona č. 656/2004 Z. z. nemožno dospieť k záveru, že by medzi žalobcom a žalovaným nebola uzatvorená zmluva o prístupe do distribučnej sústavy. Žalovaný teda v dovolaní v tejto časti nepreukázal (a odkazom na vzájomne si protirečiacie rozhodnutia najvyššieho súdu nedoložil) svoj názor o nesprávnom právnom posúdení prejednávanej veci konajúcimi súdmi. S prihliadnutím na závery vyslovené dovolacím súdom považuje dovolací súd túto otázku pre rozhodnutie o dovolaní žalovaného za irelevantnú.

122. Na základe uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľ dôvodne namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom vo vyriešení právnej otázky dovolacím súdom doposiaľ nevyriešenej (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.), z ktorého dôvodu najvyšší súd žalovaným napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.).

123. Keďže dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie a v prípade zrušenia výlučne rozsudku odvolacieho súdu by bol odvolací súd povinný rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu. Preto dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie v jeho vyhovujúcom výroku a v súvisiacom výroku o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania (§ 449 ods. 2 C. s. p.) a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 450 C. s. p.).

124. Najvyšší súd záverom dodáva, že v civilnom sporovom konaní poskytovaná súdna ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, ktorá zahŕňa aj legitímne očakávania strán, že ich spor bude rozhodnutý spravodlivo, pričom aj v tejto súvislosti je opodstatnená preferencia materiálneho a nie len formálneho poňatia súdnej ochrany.

125. Keďže najvyšší súd dospel k záveru, že konajúce súdy, tak prvoinštančný, ako aj odvolací súd, vec nesprávne právne posúdili a v súlade s týmto neprávny právny posúdením svoje rozhodnutia aj odôvodnili, v dôsledku ktorej skutočnosti boli zrušené, nepovažoval dovolací súd za nevyhnutné zaujať meritórny postoj aj k namietanému porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý proces v dôsledku nedostatočného odôvodnenia rozhodnutí konajúcich súdov. Zrušením rozsudku prvoinštančného súdu a naň nadväzujúceho potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu, sa totiž konanie dostáva do štádia, kedy súd prvej inštancie bude o predmete žaloby opakovane konať a rozhodovať v celom rozsahu (teda okrem I. výroku prvoinštančného rozsudku, ktorým bolo konanie na základe čiastočného späťvzatia žaloby zastavené a ktorý nebol napadnutý odvolaním). Vytvára sa tak procesný priestor na ochranu namietaného práva dovolateľa v rámci ďalšieho konania pred súdom prvej inštancie a v prípade podania odvolania, aj pred odvolacím súdom, kedy bude povinnosťou súdov dôsledne sa vysporiadať so všetkými námietkami žalobcu i žalovaného, znova o predmete žaloby rozhodnúť a svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodniť.

126. V novom rozhodnutí rozhodne odvolací súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

127. V ďalšom konaní sú súdy nižšej inštancie (súd prvej inštancie a aj odvolací súd) právnym názorom dovolacieho súdu viazané (§ 455 C. s. p.).

128. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.